

Oikeustapauskokoelma

Asia C-390/18

Rikosasia
jossa vastaajana on
X

(Ennakkoratkaisupyyntö – juge d’instruction du tribunal de grande instance de Paris (Pariisin alioikeuden tutkintatuomari, Ranska))

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 19.12.2019

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 2000/31/CE – Tietoyhteiskunnan palvelut – Direktiivi 2006/123/EY – Palvelut – Ammattimaisten ja satunnaisten majoittajien, jotka voivat tarjota vuokralle majoituspaikkoja, saattaminen yhteen tällaista majoitusta etsivien henkilöiden kanssa – Luokittelu – Kansallinen säännöstö, johon sisältyy kiinteistönvälittäjän ammatin harjoittamista rajoittavia sääntöjä – Direktiivi 2000/31/EY – 3 artiklan 4 kohdan b alakohdan toinen luetelmakohta – Velvollisuus ilmoittaa toimenpiteistä, joilla rajoitetaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta – Ilmoittamatta jättäminen – Kysymys siitä, voidaanko toimenpiteeseen vedota palvelujen tarjoajaa vastaan – Rikosoikeudellinen menettely, jossa asianomistaja on esittänyt yksityisoikeudellisen vaatimuksen

1. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Sähköinen kaupankäynti – Direktiivi 2000/31 – Soveltamisala – Tietoyhteiskunnan palvelu – Käsite – Airbnb:n kaltainen välityspalvelu, jonka avulla ammattimaiset tai satunnaiset majoittajat, jotka voivat tarjota vuokralle majoituspaikkoja, voidaan saattaa yhteen tällaista majoitusta etsivien henkilöiden kanssa, on tietoyhteiskunnan palvelu – Välityspalvelu, joka on erotettavissa majoituspalvelusta*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31 2 artiklan a alakohta, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/123 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan b alakohta)

(ks. 50, 52–64, 66, 68 ja 69 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Sähköinen kaupankäynti – Direktiivi 2000/31 – Soveltamisala – Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen – Jäsenvaltioiden velvollisuus ilmoittaa toimenpiteistä, joilla rajoitetaan tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta – Velvollisuuden laiminlyönti – Seuraus – Sääntöön, jota ei ole ilmoitettu, ei voida vedota yksityisiä vastaan*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan b alakohdan toinen luetelmakohta)

(ks. 87, 90–92, 94, 96–98 ja 100 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

Tiivistelmä

Ranska ei voi vaatia Airbnb:ltä, että sillä on oltava kiinteistönvälittäjän ammattikortti, koska Ranska ei ole ilmoittanut tällaisesta vaatimuksesta komissiolle sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin mukaisesti

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto katsoi tuomiossaan 19.12.2019, Airbnb Ireland (C 390/18), yhtäältä, että välityspalvelua, jonka tarkoituksena on saattaa yhteen sähköisen alustan avulla, korvausta vastaan, mahdollisia vuokralaisia ja lyhytaikaista majoituspalvelua tarjoavia ammattimaisia tai ei-ammattimaisia vuokranantajia ja jonka yhteydessä tarjotaan joitakin tämän välityspalvelun liitännäisiä palveluita, on pidettävä ”tietoyhteiskunnan palveluna”, joka kuuluu sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin 2000/31 soveltamisalaan.¹ Toisaalta unionin tuomioistuin katsoi, että yksityinen voi vastustaa sitä, että rikosoikeudellisessa menettelyssä, jossa yksityinen on esittänyt asianomistajana yksityisoikeudellisen vaatimuksen, siihen sovelletaan sellaisia jäsenvaltion toimenpiteitä, joilla rajoitetaan sen toisesta jäsenvaltiosta käsin tarjoaman tällaisen palvelun vapaata liikkuvuutta, jos mainituista toimenpiteistä ei ole tehty edellä mainitun direktiivin 3 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaista ilmoitusta.

Pääasia liittyy Ranskassa vireille pantuun rikosasiaan, jossa l’Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (AHTOP) on tehnyt Airbnb Irelandista yksityisoikeudellisen vaatimuksen sisältävän asianomistajan rikosilmoituksen. Airbnb Ireland on irlantilainen yhtiö, jolla on sähköinen alusta, jonka avulla se saattaa maksua vastaan yhteen muun muassa Ranskassa lyhytaikaista majoituspalvelua tarjoavia ammattimaisia vuokranantajia ja satunnaisia majoittajia sellaisten henkilöiden kanssa, jotka etsivät tällaista majoitusta. Lisäksi Airbnb Ireland tarjoaa näille vuokranantajille liitännäispalveluita, kuten heidän palvelutarjouksensa sisällön määrittelevän lomakkeen, vastuuvakuutuksen, toiminnon, jonka avulla vuokran hinnasta voi saada arvion ja näihin palveluihin liittyvän maksupalvelun.

Airbnb Irelandista rikosilmoituksen tehnyt AHTOP väitti, että tämä yhtiö ei vain saata yhteen kahta osapuolta alustansa avulla vaan harjoittaa kiinteistönvälitystoimintaa ilman ammattikorttia ja rikkoo täten nk. ”Hoguet” -lakia, jota sovelletaan Ranskassa kiinteistöalan ammattilaisiin. Airbnb Ireland puolestaan katsoi, että tämä lainsäädäntö on joka tapauksessa ristiriidassa direktiivin 2000/31 kanssa.

Unionin tuomioistuimelle esitettiin kysymys Airbnb Irelandin tarjoaman välityspalvelun luokittelusta, ja se muistutti, viitaten tuomioon Asociación Profesional Elite Taxi,² että jos välityspalvelu täyttää direktiivin 2015/1535³ 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, johon direktiivin 2000/31 2 artiklan a alakohdassa viitataan, tarkoitetut edellytykset, se on lähtökohtaisesti tietoyhteiskunnan palvelu, joka on erillinen siitä myöhemmästä palvelusta, johon se liittyy. Asian on kuitenkin oltava eri tavalla, jos käy ilmi, että tämä välityspalvelu on erottamaton osa kokonaispalvelua, jonka pääasiallinen osatekijä on palvelu, joka luokitellaan oikeudellisesti eri tavalla.

¹ Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY (Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) (EYVL 2000, L 178, s. 1).

² Tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981), 40 kohta.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535, annettu 9 päivänä syyskuuta 2015, teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisesta noudatettavasta menettelystä (EUVL 2015, L 241, s. 1).

Unionin tuomioistuin katsoi tässä asiassa, että Airbnb Irelandin tarjoaman välityspalvelun kaltainen välityspalvelu täyttää nämä edellytykset, eikä välityspalvelun ja majoituspalvelun välisten yhteyksien luonteella voida perustella sitä, että kyseinen välityspalvelu jätetään luokittelematta ”tietoyhteiskunnan palveluksi”, ja näin ollen sitä, ettei siihen sovelleta direktiiviä 2000/31.

Korostaakseen sitä, että tällainen välityspalvelu on luonteeltaan erotettavissa majoituspalveluista, joihin se liittyy, unionin tuomioistuin totesi ensimmäiseksi, että välityspalvelulla ei pyritä ainoastaan majoituspalvelun välittömään suorittamiseen vaan se on ensisijaisesti väline vuokralle tarjottavien majoituspaikkojen esittämistä ja hakemista varten, ja sillä helpotetaan tulevien vuokrasopimusten tekemistä. Tämänkaltaisen palvelun ei voida näin ollen katsoa olevan pelkkä liitännäispalvelu suhteessa kokonaisuomaisuuspalveluun. Toiseksi unionin tuomioistuin korosti, että Airbnb Irelandin tarjoaman kaltainen välityspalvelu ei ole lainkaan välttämätön majoituspalveluiden suorittamista varten, koska vuokralaisilla ja vuokranantajilla on tätä varten useita muitakin kanavia, jotka ovat joissakin tapauksissa olleet jo kauan käytettävissä. Kolmanneksi unionin tuomioistuin katsoi vielä, että asiakirja-aineistoon sisältyvistä tiedoista ei käy ilmi, että Airbnb Ireland vahvistaa sen alustaa käyttävien vuokranantajien pyytämien vuokrien määrät tai asettaa niille enimmäismäärän.

Unionin tuomioistuin täsmensi vielä, että tätä toteamusta ei voida kyseenalaistaa Airbnb Irelandin tarjoamien muiden palveluiden takia, koska nämä erilaiset palvelut ovat vain tämän yhtiön tarjoaman välityspalvelun liitännäisiä palveluita. Se totesi lisäksi, että toisin kuin välityspalveluilla, jotka olivat kyseessä tuomioissa Asociación Profesional Elite Taxi ja Uber France,⁴ Airbnb Irelandin tarjoaman välityspalvelun tai liitännäispalveluiden perusteella ei voida katsoa, että tämä yhtiö käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa majoituspalveluihin, joihin sen toiminta liittyy, siltä osin kuin on kyse niin pyydettyjen vuokrien hinnan määrittämisestä kuin vuokranantajien tai sen alustalla vuokralle tarjottavien majoituspaikkojen valitsemisesta.

Lisäksi unionin tuomioistuin tarkasteli, voiko Airbnb Ireland vastustaa pääasiassa sitä, että siihen sovelletaan Hogue-lain kaltaista lakia, jolla rajoitetaan sellaisten tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta, joita toimija tarjoaa toisesta jäsenvaltiosta käsin, sillä perusteella, että Ranska ei ole tehnyt tästä laista ilmoitusta direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan b alakohdan toisen luetelmakohdan mukaisesti. Unionin tuomioistuin katsoi tästä, että siitä, että kyseinen laki annettiin ennen direktiivin 2001/31 voimaantuloa, ei voi olla seurauksena, että Ranska vapautuisi ilmoittamisvelvollisuudestaan. Unionin tuomioistuin katsoi tämän jälkeen tuomiossa CIA Security International⁵ käyttämänsä päättelyn perusteella, että kyseessä olevalla velvollisuudella, joka on olennainen menettelymääräys, on katsottava olevan välitön oikeusvaikutus. Se päätteli tästä, että yksityinen voi vedota siihen, että jäsenvaltio ei ole täyttänyt velvollisuuttaan ilmoittaa tällaisesta toimenpiteestä, paitsi sitä vastaan vireille pannun rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä ja myös menettelyssä asianomistajana olevan toisen yksityisen esittämän vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä.

⁴ Tuomio 10.4.2018, Uber France (C-320/16, EU:C:2018:221).

⁵ Tuomio 30.4.1996, CIA Security International (C-194/94, EU:C:1996:172).